

Zápis z online zasedání Výboru proti mučení

ze dne 22. března 2021

Místo a čas konání: Webex Meetings v prostoru Zasedání Výboru proti mučení, od 9 hod

<https://vladacr.webex.com/vladacr-en/j.php?MTID=m0014f2219b686ca5ab5c365261f1811d>

Přítomni: K. Hlaváčová, I. Homolová, L. Janků, J. Kamínek, M. Kaštyl, K. Lach, L. Marečková, **P. Ondrášek** (předseda), L. Ouředníčková, T. Palánová, L. Rybová, M. Řeháček, M. Svoboda, Ž. Vika, J. Vrbický, L. Zamboj, P. Zvolánek

Omluveni: J. Drápal, M. Matiaško

Sekretariát a Sekce lidských práv ÚV: H. Válková (zmocněnkyně vlády pro lidská práva), N. Illková (tajemnice Výboru)

Program:

- 1) **Aktuální situace ve věznicích v souvislosti s COVID-19 včetně informace o počtech podmíněčně propuštěných dle § 88 odst. 2 TZ**
- 2) **Informace o vzniku a činnosti nové Pracovní skupiny k trestní politice a koordinaci opatření ke snížení recidivy**
- 3) **Plnění doporučení CPT**
- 4) **Nečinnost Poslanecké sněmovny k přijetí novel z oblasti vězení**
- 5) **Různé:**
 - a. **Odpověď MSp na dotaz o sběru dat v justici**
 - b. **Odpověď MSp na žádost o zapojení Výboru do jednání o změnách vnitřních předpisů**
 - c. **Informace o projednávání návrhu zákona o odškodnění protiprávně sterilizovaných osob**
 - d. **Problematika výkonu doživotního trestu v ČR**

Pan předseda přivítal členky a členy Výboru proti mučení a zahájil online zasedání.

1. **Aktuální situace ve věznicích v souvislosti s COVID-19 včetně informace o počtech podmíněčně propuštěných dle § 88 odst. 2 TZ**

M. Řeháček uvedl, že k dnešnímu dni (pozn. pondělí 22. března 2021) je nakaženo 320 vězňů z celkového počtu 19 182 vězňů. V šesti věznicích je situace taková, že do nich nejsou umisťováni další odsouzení, aby případní nakažení nebo osoby v karanténě mohli být odděleni. Situace se za poslední měsíc zlepšuje, např. před měsícem a půl bylo nakažených přes 400 osob.

Pan předseda se zeptal na počty podmíněčně propuštěných dle § 88 odst. 2 TZ. M. Řeháček nedisponoval aktuálními daty a odkázal na odpověď generálního ředitele Vězeňské služby z 21. ledna 2021. Paní zmocněnkyně doplnila, že se v období od dubna do prosince 2020 jednalo o celkem 230 podaných žádostí, což je pokrok oproti předchozím rokům, ve kterých se počet takto podaných žádostí pohyboval v řádu jednotek. Díky některým ředitelům věznic tak počet žádostí stoupl. K počtu podaných žádostí ředitelů věznic o podmíněčné propuštění L. Zamboj podotkl, že počet zhruba 25 žádostí za měsíc z celého vězeňského systému mu přijde málo.

Pan předseda požádal VS, aby sjednotila vykazování údajů o stavu COVID-19 ve věznicích dle výkazů MSp, které jsou přehledně zpracovány a obsahují údaje o celkových i aktuálních počtech nakažených osob.

Dále se pan předseda zeptal na pravidla umístování kuřáků a nekuřáků ve věznicích za současné situace, neboť Výbor obdržel několik dopisů s informací, že rozdělení není dodržováno. M. Řeháček sdělil, že umístování odsouzených je složité, protože oddělení jsou odsouzení v karanténě, pracující odsouzení apod. Je snaha o striktní oddělování kuřáků od nekuřáků a není žádné opatření ze strany VS, že by toto ustanovení mělo být porušováno.

Pan předseda se zeptal, zda mezi vězněnými osobami vzrostl počet napadení, s ohledem na to, že došlo k omezení aktivit. M. Řeháček sdělil, že situace je stejná jako před pandemií COVID-19. Jedná se o jednotky případů vzájemného násilí mezi vězni, které podléhají hlášení, tedy případů závažného násilí. Případy běžného násilí mezi odsouzenými se na centrálu dostávají s časovým zpožděním, ale za minulý rok nelze hovořit o nárůstu.

Pan předseda poděkoval za informace, požádal, aby se VS na uvedené problémy i nadále zaměřovala při kontrolní činnosti a vyzval k diskusi.

L. Zamboj se zeptal, zda už má každá vězněná osoba k dispozici respirátory. M. Řeháček odpověděl, že odsouzení nemají respirátory. Všichni (odsouzení, obvinění, chovanci) mají nanoroušky české výroby s účinností 95 %. Ochrana je srovnatelná s respirátory.

L. Zamboj se zeptal na 5 evidovaných úmrtí vězňů v souvislosti s COVID-19, ve kterých věznicích zemřeli, případně zda zemřeli ve vězeňských nemocnicích nebo jinde. M. Řeháček sdělil, že k většině úmrtí došlo v civilních zdravotnických zařízeních, kam byli odsouzení převezeni a ze zdravotních důvodů jim byl přerušen výkon trestu odnětí svobody. Nedisponuje informacemi, o které věznice se jednalo. V současné době přibývá asi 30 případů nakažení denně. L. Zamboj požádal, aby VS dodatečně poskytla Výboru podrobné informace ke zmíněným úmrtím a aby sledovala počty nakažených vězňů ve vážném stavu. M. Řeháček předpokládá, že informace bude mít zdravotnický odbor.

L. Zamboj se k aktuálnímu počtu 320 nakažených vězněných osob zeptal, kolik z nich je ve vážném stavu. M. Řeháček informací nedisponuje. Za předchozí týden žádnému obviněnému nebyl z důvodu onemocnění COVID-19 přerušen výkon trestu odnětí svobody. Situace ve dvou covid jednotkách, které má VS na Pankráci a v Brně je dle M. Řeháčka příznivá a kapacita v nich je dostatečná.

L. Zamboj se zeptal na seznam šesti věznic, které přestaly přijímat další odsouzené. M. Řeháček informací nedisponuje. Dané věznice se mění podle toho, kolik odsouzených je v karanténě. Složitá situace byla v Pardubicích, Odolově, Horním Slavkově, Jiřicích.

Dále se L. Zamboj v souvislosti s omezením návštěv ve věznicích zeptal, o kolik byla navýšena technika nezbytná k online komunikaci (skypování, videokonference) a zda byla navýšena ve všech věznicích. M. Řeháček odpověděl, že počet techniky se zvýšil několikanásobně oproti stavu na začátku pandemie. Současné počty jsou podle něj dostatečné ve všech věznicích, žádné věznice nebyly preferovány před jinými. Paní zmocněnkyně sdělila, že obdržela velké množství stížností vězňů, kteří se na Výbor proti mučení obrátili. Stěžují si také na skypovou komunikaci, např. že sice mají možnost uskutečnit skype hovor, ale v nevhodné době. V přiděleném termínu nemusí být možné hovor provést, protože jejich rodinní příslušníci jsou v zaměstnání nebo z jiných důvodů mimo bydliště. Optimální stav ve skypové komunikaci tedy nepanuje. M. Svoboda k tématu doplnil, že v podnětech určených ombudsmanovi se téma skypová komunikace objevuje také velmi často. Obrátili se proto na generálního ředitele VS a ministryni MSp, aby podpořili nákup dalších jednotek na skypování do vězení. Dostali informaci, že do konce února dostaly věznice 123 nových počítačů. Vychází to na necelé tři nové počítače na věznici.

Pan předseda shrnul, že na některé otázky nebylo ze strany zástupce VS dostatečně odpovězeno, požádal o doplnění informací a detailnější přípravu podkladů na další zasedání. Paní zmocněnkyně sdělila, že ze své činnosti v petičním výboru v PS ví, že VS a MSp potřebnými zdravotními údaji a dalšími informacemi disponují a vytkla M. Řeháčkovi, že si je nezjistil a nepřipravil na zasedání Výboru.

Paní zmocněnkyně zmínila také kvalitu potravin pro vězněné osoby, které v současné době stejně jako zbytek populace potřebují zvýšený přísun vitaminů a čerstvého ovoce a zeleniny. MSp uvádí, že v roce 2020 došlo k navýšení nákladů o 5,- Kč na den a strávnicka. Zatím však na zvýšenou potřebu nezareagovalo a nepožádalo MF o navýšení příslušné částky na stravu. Požádala zástupce VS o vyjádření, zda v této oblasti podnikají nebo budou podnikat kroky ke změně, nebo zda jsou se situací spokojeni. M. Řeháček řekl, že dodržovány jsou obecné doporučené výživové dávky pro obyvatelstvo. Nemá informaci o požadavku na navýšení finančních limitů na stravu.

M. Svoboda se zeptal na aktuální informace k průběhu očkování. M. Řeháček odpověděl, že byli očkovaní všichni odsouzení starší 80 let. Probíhá očkování osob starších 70 let, kterých je celkem necelých 90. Vězněné osoby nejsou zařazeny do prioritní skupiny, očkování probíhá obdobně jako u běžné populace, byli tedy vytipováni i chronicky nemocní odsouzení. Ohledně očkování spolupracuje VS s MZ. Paní zmocněnkyně sdělila, že vedení VS sdělilo, že reprodukční číslo ve věznicích je 25, což je kritické. Zdůraznila, že vězni byli odsouzeni ke zbavení svobody, nikoliv k ohrožení života. M. Řeháček odpověděl, že VS navrhuje, aby mohli očkovat i vězeňští lékaři, tato možnost zatím není. Souhlasí s tím, aby vězeňská zařízení byla v očkování prioritizována, protože věznice jsou většinou přeplněné. L. Ouředníčková zdůraznila význam prioritního očkování i mezi vězněnými osobami a vznesla dotaz na očkování zaměstnanců VS, zda VS považuje očkovací plán a rozdělení do skupin (1A, AB apod.) za adekvátní. M. Svoboda doplnil, že k 10. 3. 2021 bylo mezi zaměstnanci VS naočkováno 4100 osob první dávkou, jedná se asi o jednu třetinu kompletního vězeňského personálu. Naopak pokud jde o skupinu odsouzených osob nad 70 let a chronicky nemocných, čítá tato skupina 1200 vězňů a z nich bylo k 10. 3. 2021 naočkováno 7 lidí. Podpořil v této souvislosti prioritizaci očkování vězněných osob. M. Řeháček uvedl, že osob ve skupině nad 70 let (včetně osob nad 80 let) je do sto osob. Osoby, které přichází do styku s odsouzenými, jsou v kategorii 1A a tam probíhá očkování intenzivněji než v kategorii 1B. Riziko přenosu je ve věznicích vysoké. Obecně je zdravotní stav vězněných osob horší, než zdravotní stav stejně starých osob v běžné populaci. Pan předseda konstatoval, že 7

očkovaných osob je velmi nízký počet z kterékoliv skupiny. M. Řeháček řekl, že se jedná o očkované osoby starší 80 let. L. Zamboj se k otázce očkování ještě zeptal, zda ambulantní zařízení VS mají přesný počet rizikových pacientů z řad vězněných osob, kteří by měli být přednostně očkováni a měli by se aktuálně k očkování registrovat. Pokud takový seznam VS nemá, žádá ji, aby ho neprodleně vypracovala. M. Řeháček odpověděl, že zdravotnická zařízení ve věznicích dostala za úkol seznam vypracovat, měl by tedy existovat ve všech věznicích včetně těch vazebních.

L. Rybová podpořila dotazy členů Výboru a poděkovala paní zmocněnkyni za informace, které by Výbor jinak neobdržel. Zdůraznila, že Výbor dostává pozdní, nepřesné a neúplné informace. Ptala se, jak často jsou vězňům nano roušky měněny, jak často probíhá testování zaměstnanců, na frekvenci skypování, jakým způsobem jsou informovány rodinní příslušníci o tom, že se osoba nachází ve vážném stavu, zda jim je pak umožněno častější skypování, jaká je duchovenská podpora, zda jsou umožněny návštěvy v těchto případech apod. Jak tedy VS podporuje rodiny nakažených odsouzených? M. Řeháček odpověděl, že informování o těžkém stavu v souvislosti s COVID-19 probíhá standardně jako v jiných případech nemocí či úrazů. Na další otázky odpovědi nemá, obstará je. Pan předseda požádal M. Řeháčka o sdělení členům Výboru, jak probíhá standardní informování rodiny o zhoršení stavu vězněné osoby a frekvence dalšího informování. M. Řeháček odpověděl, že informace rodinám odchází ve chvíli, kdy situace nastala a kdy ji tak zhodnotil lékař. Další informování záleží na lékařích. Nemá informaci o tom, že by lékaři dostali pokyn, v jakých intervalech mají rodiny informovat.

P. Zvolánek uvedl, že celý rok platí zákaz návštěv ve věznicích i pro dobrovolníky vězeňské duchovenské péče, požádal tedy, aby VS zvažila možnost skypování také pro dobrovolníky a členy vězeňské duchovenské péče a pro dobrovolníky z řad nestátních neziskových organizací. Pomohlo by to celé řadě odsouzených, kteří nemají žádné jiné sociální vazby, kontakty na rodiny apod. Tito dobrovolníci jsou často jediné kontakty, které vězněné osoby mají. L. Rybová se zeptala, zda poslední rok kaplani ve věznicích fungují běžně, akorát dobrovolníci nemají kontakty ani skypové ani fyzické. P. Zvolánek odpověděl, že kaplani fungují, dobrovolníci však mají kontakty pouze písemné, v některých případech telefonické, pokud jsou vedeny jako osoby blízké, ale to jsou opravdu výjimečné situace.

Členové se vzhledem k akutnosti situace a nedostatku a neúplnosti informací ze strany Vězeňské služby a MSp shodli na potřebě přijmout k uvedeným otázkám usnesení.

L. Ouředníčková při té příležitosti představila podnět Pracovní skupiny k trestní politice a koordinaci opatření ke snižování recidivy, který se zaměřuje na otázku návštěv ve věznicích během pandemie COVID-19. Navrhla do usnesení Výboru zakomponovat část podnětu, zejména pokud jde o apel na přípravu opatření k opětovnému zavádění návštěv ve věznicích.

Následně členové a členky Výboru zformulovali návrh usnesení a přistoupili k hlasování o jeho přijetí. V době hlasování bylo přítomno 17 osob s hlasovacím právem, Výbor je tedy usnášeníschopný.

Pan předseda z důvodu přehlednosti vyzval, ať se přihlásí nejprve ti, kteří hlasují PROTI usnesení. Nikdo se nepřihlásil ani neozval.

Usnesení bylo jednohlasně přijato.

Pan předseda všem členům a členkám Výboru poděkoval za přípravu a přijetí usnesení.

2. Informace o vzniku a činnosti nové Pracovní skupiny k trestní politice a koordinaci opatření ke snížení recidivy

L. Ouředníčková jako předsedkyně uvedené pracovní skupiny představila její vznik a činnost. PS vznikla pod Radou vlády pro lidská práva z potřeby iniciovat vznik ucelené koncepce v oblasti trestní politiky, která v ČR chybí. Vznikla také se záměrem, aby podpořila činnost Výboru proti mučení, který se problematice vězeňství intenzivně věnuje zejména v rozměru lidských práv a naplňování mezinárodních závazků. PS má aktuálně 16 členů, odborníků z řad justice, občanské společnosti a akademické sféry. Vyjádřila naději, že spolu PS a Výbor budou navzájem spolupracovat a zesílí hlasy, které budou iniciovat změny v trestní justici.

Paní zmocněnkyně doplnila, že v ČR dlouhodobě chybí koordinující orgán v oblasti strategie přípravy trestní politiky. Této iniciativy by se mělo ujmout MSp, ale neučinilo tak, proto pomůže uvedená pracovní skupina, která by měla v horizontu příštích let načrtnout, kam se bude trestní politika v oblasti legislativy, aplikační praxe a organizačně technické a personální oblasti ubírat.

L. Zamboj se zeptal, zda již skupina zasedala, případně zda je ze zasedání zápis. Požádal, aby byl Výbor pravidelně informován. L. Ouředníčková odpověděla, že skupina se sešla jednou, další zasedání je plánováno na půlku dubna. Zápis PS bude Výboru sekretariát zasílat. Pan předseda s takovým postupem souhlasí.

L. Rybová se zeptala, jak si PS představuje spolupráci s Výborem a Radou. Pan předseda odpověděl, že již zaznělo, že ve formě průběžného informování, případně další spolupráce. L. Ouředníčková sdělila, že konkrétní návrhy spolupráce nejsou, vytvoří se zřejmě až časem podle činnosti PS.

3. Plnění doporučení CPT

Tajemnice informovala, že MSp a MZ byly opětovně požádány o sdělení, jakým způsobem plní úkoly vlády vyplývající z doporučení CPT. Shrнула odpovědi uvedených resortů s tím, že některé úkoly jak MSp, tak i MZ závisí na novele zákona o zdravotnických službách. MZ však s ohledem na situaci související s pandemií COVID-19 požádalo o odklad legislativních změn do poloviny roku 2022. V detailech viz podklady k zasedání.

Paní zmocněnkyně stručně doplnila informace k reformě vězeňského zdravotnictví, která spočívá ve vytvoření nové zdravotní služby a o níž se nyní jedná v Poslanecké sněmovně. M. Svoboda uvedl, že za KVOP sdělili MSp názor, že by reforma měla být blíže provázána s civilním zdravotnictvím ve spolupráci s MZ. Jsou si vědomi, že MZ v současné době řeší jiné otázky a akceptují, že se v dané oblasti děje alespoň něco, vězeňský systém potřebuje jakoukoliv reformu. L. Zamboj sdělil, že by součástí nové zdravotní služby neměly být pouze vojenské nemocnice, ale zejména ambulance a zdravotní střediska ve věznicích, kde je jádro lékařské péče.

4. Nečinnost Poslanecké sněmovny k přijetí novel z oblasti vězenství

Pan předseda předal slovo M. Řeháčkovi, který navrhl zařazení bodu, bohužel se s ním ale kvůli problémům s mikrofonom opakovaně nepodařilo spojit.

Paní zmocněnkyně uvedla, že předmětné novely se zřejmě projednají, ale ručit za to nemůže, neboť v Poslanecké sněmovně se aktuálně řeší jiné zákony, které mají absolutní prioritu, a to novela volebního zákona, exekuční řád a komplexní legislativa související s pandemií COVID-19. L. Zamboj se zeptal, zda by v rámci kompenzace nebylo možné, aby se zasílaly/odsouzeným do vězení peníze a část z nich nebyla použita na dluhy, mohlo by to částečně nahradit balíčkový systém. Paní zmocněnkyně odpověděla, že potřebných návrhů je více, musely by být novelizovány příslušné řády a musí k tomu být opora v zákoně. V současné době by bylo dobré, kdyby prošly alespoň již navrhované novely. Vše další, co by se k nim přidalo, by mohlo přijetí zbrzdit.

5. Různé

a. Odpověď MSp na dotaz o sběru dat v justici

b. Odpověď MSp na žádost o zapojení Výboru do jednání o změnách vnitřních předpisů

Tajemnice informovala, že v návaznosti na podněty, které zazněly na minulém jednání Výboru, bylo osloveno MSp s dotazem na sběr dat k recidivě (s doporučeními, jaká data by bylo vhodné sbírat) a na možnost účasti Výboru na přípravě nových nebo novelizovaných vnitřních předpisů v oblasti vězeňství. MSp poskytlo v obou ohledech velmi vyhýbavou odpověď (viz podklady), která nesměřovala na položené dotazy. Výbor tedy bude otázky na MSp směřovat znovu s upřesněním toho, na co dotazy směřují. L. Ouředníčková, která původní podněty vznesla, souhlasí.

c. Informace o projednávání návrhu zákona o odškodnění protiprávně sterilizovaných osob

Paní zmocněnkyně informovala, že sněmovní tisk č. 603 prošel v Poslanecké sněmovně 10. 3. 2021 prvním čtením. Jako jediný garanční výbor byl stanoven výbor petiční a byla také zkrácena lhůta k projednání na výboru z 60 dní na 20 dní. Na zasedání petičního výboru 30. 3. 2021 bude návrh zákona projednán. Není jisté, zda projednání bude mít lehký průběh, jednání bude předcházet ještě odborné vyjádření lékařů. Schůze Poslanecké sněmovny, která by mohla projednat návrh zákona ve druhém čtení, by se měla konat od 13. 4. do asi 23. 4. 2021. Pokud nedojde k náhlým změnám, mohlo by třetí čtení proběhnout v zasedání od 25. 5. do 6. 6. 2021. Pokud by všechno prošlo, do Senátu by se návrh zákona dostal začátkem června 2021. Jestliže by Senát návrh zákona Poslanecké sněmovně vrátil, ta naposledy zasedá od 6. 7. do 18. 7. 2021 a pak až v září.

L. Zamboj se zeptal, zda by neměl být na zasedání garančního výboru pozván také právník kromě lékařů, neboť se jedná zejména o právní problém, nikoliv medicínský. Paní zmocněnkyně odpověděla, že návrh zákona je dostatečně odůvodněn a že program dalšího zasedání garančního výboru již byl odhlasován.

L. Rybová požádala o poskytnutí dat do zápisu. Dále by chtěla, aby byly na projednávání přítomny osoby, jichž se návrh zákona týká. Pokud ne, tak chce, aby se zástupci odborné

společnosti vyjadřovali k průběhu výkonu sterilizací a ne k tomu, jakým způsobem probíhalo udělování informovaného souhlasu.

d. Problematika výkonu doživotního trestu v ČR

Paní zmocněnkyně informovala, že k uvedenému tématu nedávno sepsala článek, který bude brzy publikován. Bylo by užitečné, kdyby byl k problematice výkonu doživotního trestu uspořádán například seminář. Úprava v ČR je zastaralá, zejména pokud jde o zacházení s doživotně odsouzenými a jejich případnou resocializaci či nadějí na podmíněné propuštění. Nastínila, že existují tři typy zemí podle přístupu k dané problematice v legislativě, judikatuře apod. Poté jednotlivé skupiny stručně představila. Téma není politicky atraktivní, ale je potřeba ho řešit.

L. Zamboj se zeptal na datum publikace článku. Paní zmocněnkyně odpověděla, že by se mělo jednat o první dubnový týden. L. Zamboj doplnil, že téma je široké a zmínil i uložená ochranná opatření doživotně a dlouhodobě odsouzených, která nejsou vykonávána.

M. Kaštyl navrhl zabývat se také problémem dočasného propuštění uvedené kategorie odsouzených z rodinných důvodů, např. z důvodu účasti na pohřbu. V kanceláři vládního zmocněnce pro zastupování ČR před ESLP (ad.) mají za to, že to současná legislativa neumožňuje. Je to také v rozporu s judikaturou ESLP. Paní zmocněnkyně souhlasí.

e. Další zasedání

Na příštím zasedání Výboru bude T. Palánová prezentovat bod o plnění CRPD (Úmluva o právech osob se zdravotním postižením) ze strany ČR.

Pan předseda sdělil, že další zasedání Výboru proběhne pravděpodobně v červnu 2021.

Pan předseda všem poděkoval za jednání a zasedání ukončil.